

دانشگاه گیلان نور

کتابخانه‌های تخصصی و توسعه سازمانی

(رشته علم اطلاعات و دانش شناسی)

www.ketab.ir

علی بیرانوند دکتر حمید قاضی زاده

سرشناسه	:	بیرانوند، علی، ۱۳۵۵-
عنوان و نام پدید آور	:	کتابخانه‌های تخصصی و توسعه سازمانی / مولفان علی بیرانوند، حمید قاضی‌زاده.
مشخصات نشر	:	تهران: دانشگاه پیام‌نور، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۱۹۲ ص.
فروست	:	دانشگاه پیام نور، ۲۴۴۴. گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی؛ ۱/۳۸
شابک	:	978 - 964 - 14 - 0491 - 0
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	کتابخانه‌های تخصصی
موضوع	:	Special libraries
موضوع	:	مدیریت دانش
موضوع	:	Knowledge management
موضوع	:	کتابخانه‌های تخصصی - مدیریت
موضوع	:	Special libraries - Administration
شماره افزوده	:	قاضی‌زاده، حمید، ۱۳۵۲-
شناسه افزوده	:	دانشگاه پیام نور
شناسه افزوده	:	Payam Noor University
رده بندی کتب	:	۱۳۹۷ ب۳/ت۳۷۵ Z6۷۵
رده بندی دیویی	:	۰۲۵/۱۹
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۲۳

کتابخانه‌های تخصصی و توسعه سازمانی

مولفان: علی بیرانوند - دکتر حمید قاضی‌زاده

ویراستار علمی: دکتر محسن سارازمان

تهیه و تولید: دفتر تدوین و تولید کتب و مجلات علمی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ و توزیع دانشگاه پیام‌نور

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول مهر ۱۳۹۷

شابک: ۰۰ - ۰۴۹۱ - ۱۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 14 - 0491 - 0

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی‌های دانشگاه پیام نور مجاز می باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید.

(کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ و متعلق به دانشگاه پیام نور است. تولید، کپی یا خلاصه‌برداری، نشر و ترجمه، چاپ، افست، توزیع گسترده، تهیه CD و ... این اثر یا بخشی از آن اعم از متن، طرح پست و روی جلد و... بدون اخذ مجوز کتبی از معاونت فناوری و پژوهش دانشگاه خلاف مقررات و تعرض به حقوق مادی و معنوی دانشگاه است. متخلفین وفق قانون حمایت از مولفان و مصنفان و هنرمندان دارای مسئولیت حقوقی و کیفری بوده و تحت پیگرد قرار می گیرند.)

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

آدرس فروشگاه مرکزی چاپ و انتشارات دانشگاه پیام‌نور: تهران، خیابان شهید رجایی،
نرسیده به تقاطع آزادگان، جنب ورزشگاه پادآوران. تلفن: ۵۵۰۲۱۰۴ - ۵۵۰۹۸۲۸

سایت فروش اینترنتی: <http://digibook.pnu.ac.ir>

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	نه
فصل اول. کتابخانه های تخصصی.....	۱
هدف کلی.....	۱
هدف های یادگیری.....	۱
مقدمه.....	۱
۱-۱ تعاریف و مفاهیم.....	۲
۲-۱ تاریخچه ظهور و شکل گیری کتابخانه های تخصصی.....	۴
۳-۱ کتابخانه تخصصی در تقابل با دیگر انواع منابع.....	۷
۴-۱ جایگاه کتابخانه تخصصی.....	۱۰
۵-۱ وظایف کتابخانه تخصصی.....	۱۰
۱-۵-۱ فراهم آوردن امکانات لازم برای ارائه خدمات اطلاع رسانی مناسب و کارآمد به اعضای سازمان.....	۱۱
۲-۵-۱ ذخیره سازی و آماده سازی منابع.....	۱۱
۳-۵-۱ اطلاع رسانی به موقع در مورد طرح ها و پروژه های تحقیقاتی جهت پیشرفت کار و جلوگیری از دوباره کاری.....	۱۲
۴-۵-۱ ارائه اطلاعات به موقع و صرفه جویی در وقت کاربران کتابخانه.....	۱۳
۵-۵-۱ فراهم آوری گزینشی.....	۱۳
۶-۱ ویژگی های کتابخانه تخصصی.....	۱۳
۷-۱ منابع کتابخانه تخصصی.....	۱۶
۱-۷-۱ رهنمودهای کیفی.....	۱۹
۲-۷-۱ رهنمودهای کمی.....	۲۱
۸-۱ کارکردهای کتابخانه تخصصی.....	۲۳
۱-۸-۱ براساس جنسیت.....	۲۵
۲-۸-۱ براساس سازمان.....	۲۵
۳-۸-۱ براساس عملکرد.....	۲۵
۴-۸-۱ براساس مجموعه.....	۲۶

۲۶	۵-۸-۱ براساس موضوع.....
۲۶	۹-۱ خدمات کتابخانه تخصصی.....
۳۰	۱-۹-۱ خدمات مرجع در کتابخانه تخصصی.....
۳۲	۲-۹-۱ خدمات و آگاهی‌رسانی جاری در کتابخانه تخصصی.....
۳۴	۳-۹-۱ بازاریابی.....
۳۷	۴-۹-۱ گذار از خدمات سنتی به مدیریت دانش.....
۳۹	۱۰-۱ عملکرد کتابخانه.....
۴۲	۱۱-۱ مدیریت دانش.....
۴۲	۱۲-۱ همکاری با کتابخانه‌های مشابه.....
۴۳	۱۳-۱ روابط با سازمان مادر.....
۴۵	خلاصه فصل اول.....
۴۵	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل اول.....
۴۹	فصل دوم. انواع کتابخانه‌های تخصصی.....
۴۹	هدف کلی.....
۴۹	هدف‌های یادگیری.....
۴۹	مقدمه.....
۵۰	۱-۲ انواع گوناگون کتابخانه‌های تخصصی.....
۵۰	۱-۱-۲ کتابخانه‌های دولتی.....
۵۲	۲-۱-۲ کتابخانه‌های مؤسسات تحقیقاتی.....
۵۶	۳-۱-۲ کتابخانه‌های تجاری / صنعتی.....
۵۷	۴-۱-۲ کتابخانه‌های روزنامه‌ها.....
۵۹	۵-۱-۲ کتابخانه‌های زندان.....
۵۹	۶-۱-۲ کتابخانه‌های ویژه نابینایان.....
۶۰	۷-۱-۲ کتابخانه‌های بیمارستانی.....
۶۰	۸-۱-۲ کتابخانه‌های کودکان.....
۶۱	۹-۱-۲ کتابخانه‌های سیار.....
۶۱	خلاصه فصل دوم.....
۶۳	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل دوم.....
۶۵	فصل سوم. کارکنان کتابخانه تخصصی.....
۶۵	هدف کلی.....
۶۵	هدف‌های یادگیری.....
۶۵	مقدمه.....
۶۶	۱-۳ چالش‌های پیش روی کارکنان کتابخانه‌های تخصصی.....
۶۷	۲-۳ صلاحیت و مهارت‌های کتابداران متخصص.....
۷۰	۳-۳ تجزیه و تحلیل مهارت‌ها و توانایی.....
۷۳	۴-۳ روابط بین مدیر کتابخانه و کارکنان کتابخانه.....

۷۴	خلاصه فصل سوم.....
۷۵	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل سوم.....
۷۷	فصل چهارم. مدیریت دانش.....
۷۷	هدف کلی.....
۷۷	هدف‌های یادگیری.....
۷۷	مقدمه.....
۷۸	۱-۴ مفهوم مدیریت دانش.....
۸۲	۲-۴ دانش در برابر اطلاعات و داده.....
۸۹	۳-۴ ویژگی‌های مدیریت دانش.....
۹۱	۴-۴ اصول مدیریت دانش.....
۹۲	۵-۴ هدف‌ها: مدیریت دانش.....
۹۳	۵-۴ ایجاد یک سیستم مدیریت دانش که:.....
۹۳	۲-۵-۴ ارتقای اشکال همکاری و کنوانسیون‌های تصمیم‌گیری که:.....
۹۳	۳-۵-۴ ایجاد روش‌ها و راه‌هایی که:.....
۹۳	۶-۴ مؤلفه‌های مدیریت دانش.....
۹۴	۷-۴ دانش ضمنی و صریح.....
۹۸	۸-۴ تدوین دانش.....
۹۸	۹-۴ معرفان دانش.....
۱۰۰	۱۰-۴ چرخه مستمر فرایند ایجاد دانش.....
۱۰۱	۱۱-۴ به اشتراک‌گذاری دانش.....
۱۰۳	۱-۱۱-۴ گفت‌وگو.....
۱۰۴	۲-۱۱-۴ افراد.....
۱۰۷	۳-۱۱-۴ جوامع عمل.....
۱۰۷	۴-۱۱-۴ اعتماد متقابل.....
۱۰۸	۵-۱۱-۴ نوآوری.....
۱۱۰	۱۲-۴ مزایای سیستم مدیریت دانش.....
۱۱۲	خلاصه فصل چهارم.....
۱۱۳	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل چهارم.....
۱۱۵	فصل پنجم. پیاده‌سازی مرکز مدیریت دانش در کتابخانه تخصصی.....
۱۱۵	هدف کلی.....
۱۱۵	هدف‌های یادگیری.....
۱۱۵	مقدمه.....
۱۱۶	۱-۵ مرکز مدیریت دانش.....
۱۲۱	۲-۵ چالش‌های پیش روی کتابداران متخصص.....
۱۲۶	۳-۵ صلاحیت‌های مورد نیاز کتابداران متخصص برای پروژه‌های مدیریت دانش.....
۱۲۹	۴-۵ توسعه شخصی و حرفه‌ای کتابداران متخصص در مرکز مدیریت دانش.....
۱۳۱	۵-۵ حمایت از طرف سازمان اصلی.....

۱۳۵	۶-۵ مدیریت تغییر
۱۳۹	۷-۵ راهبرد مدیریت دانش
۱۴۲	۸-۵ تیم مدیریت دانش
۱۴۳	۹-۵ مدیر علمی
۱۴۴	۱۰-۵ گام‌هایی برای اجرای مرکز مدیریت دانش در کتابخانه‌های تخصصی
۱۴۵	۱-۱۰-۵ ملاحظات پیش‌از شروع
۱۴۷	۲-۱۰-۵ آغاز به کار
۱۴۹	۳-۱۰-۵ مرحله طرح آزمایشی
۱۵۲	۴-۱۰-۵ جاسازی فناوری
۱۵۴	۵-۱۰-۵ امنیت سیستم
۱۵۵	۶-۱۰-۵ عوامل موفقیت مرکز مدیریت دانش
۱۵۵	۷-۱۰-۵ مکاری داخلی
۱۵۶	۸-۱۰-۵ تمرین و ممارست
۱۵۷	۹-۱۰-۵ تعلیم و تربیت کاربر
۱۵۹	خلاصه فصل پنجم
۱۶۰	خودآزمایی چهارگانه‌ای فصل پنجم
۱۶۱	فصل ششم. نقش کتابخانه‌های تخصصی در توسعه سازمان‌ها
۱۶۱	هدف کلی
۱۶۱	هدف‌های یادگیری
۱۶۱	مقدمه
۱۶۲	۱-۶ نقش کتابخانه‌های تخصصی در توسعه سازمان
۱۶۹	۲-۶ عوامل کلیدی در سازمان‌ها
۱۷۰	۱-۲-۶ هدف‌ها و وظایف
۱۷۰	۲-۲-۶ سازمان و مدیریت
۱۷۱	۳-۲-۶ نیروی انسانی
۱۷۲	۴-۲-۶ مجموعه
۱۷۳	۵-۲-۶ سازماندهی منابع
۱۷۴	۶-۲-۶ خدمات
۱۷۶	۷-۲-۶ ساختمان و تجهیزات
۱۷۷	۸-۲-۶ بودجه
۱۷۷	خلاصه فصل ششم
۱۷۸	خودآزمایی چهارگانه‌ای فصل ششم
۱۸۱	پاسخنامه خودآزمایی‌های چهارگانه‌ای
۱۸۳	واژه‌نامه فارسی - انگلیسی
۱۸۷	کتابنامه

پیشگفتار

کتابخانه‌های تخصصی صورت حرفه‌ای به تأمین نیازهای بالقوه و بالفعل کارکنان سازمان، خصوصاً متخصصان، می‌پردازند. در رکود اقتصادی این عصر که سازمان‌ها نسبت به تعدیل نیرو اقدام می‌کنند از دست رفتن دانش‌های ضمنی و تجربیات کارکنان، مسئله مهم این سازمان‌ها تلقی می‌شود. کتابخانه‌های تخصصی بنابر رسالتی که بر عهده دارند، می‌توانند نقش مهمی در مدیریت دانش سازمان داشته باشند و آسیب‌پذیری دانش سازمان‌ها را در مقابل از دست دادن نیروهای متخصص و باتجربه کاهش دهند.

در این کتاب تلاش می‌شود تا ابتدا برای خوانندگان شناخت کافی از کتابخانه تخصصی، هدف‌ها، کارکردها و استانداردها ایجاد شود. سپس فرایند مدیریت دانش به عنوان حلقه اتصال بین اطلاعات موجود در کتابخانه و کاربران به خوانندگان معرفی شود. جهت هرچه بهتر شدن مطالب این کتاب در ویرایش‌های احتمالی آینده، پیشنهادات و نقدهای سازنده تمامی صاحب‌نظران و عزیزان را به دیده منت می‌پذیریم.

با آرزوی سلامتی

پیرانوند، قاضی‌زاده